

А.А. Пашко, студ., IV курс, гр. ГГ-15, ГЕФ
Науковий керівник – В.Ф. Загурська-Антонюк, к.політ.н.
Житомирський державний технологічний університет

ЕТНІЧНА ТА НАЦІОНАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ПРОГРЕСИВНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Вже давно ні для кого не є таємницею, що однією із властивостей сучасності є її багатогранність, різноманітність, що проявляється як і у речах матеріальних (широкий асортимент), так і нематеріальних (поліетнічність, свобода вибору та слова, велика кількість держав та національностей). Від сприйняття цієї різноманітності залежить майбутнє кожного, його успіхи чи невдачі на життєвому шляху. Передовою позицією в цій категорії є таке поняття, як толерантність. Це те, що уможливило досягнення миру, сприяє переходу від культури війни до культури миру.

Толерантність (від лат. *tolerantia* – терпіння) – це здатність сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних, а також – особливості поведінки та способу життя інших. Толерантність – це, передусім, активна позиція, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод людини. Етнічна толерантність – терпимість до будь-яких проявів іншого етнічного менталітету (у поведінці, способі життя, характері, висловлюваннях тощо). Національна толерантність – відсутність упереджень до осіб іншої національності. Упередження – соціально-психологічна установка негативного характеру щодо інших етносів і конкретних представників цих етносів. Має характер стереотипу і перешкоджає адекватному сприйняттю певних етнічних спільнот і осіб. Суспільство у своєму розвитку проходить шлях постійного ускладнення. Для його розуміння і пояснення важливе значення мають знання про різні соціально-етичні спільноти, починаючи з невеликих племен та родів і завершуючи багатомільйонними народами. Сучасне людство складається приблизно з двох тисяч націй, народностей і племен. Значна частина з них входить у багатонаціональні держави.

Я вважаю, що визначення меж толерантності зараз залишається однією із нагальних проблем, тому що залишається небезпека переходу до крайнощів. Суспільство має постійно утримувати баланс між правами національних меншин та панівної нації на території конкретної країни. Згубною і регресивною є як і прояв нетолерантності, так і виправдовування за допомогою неї посягання на основні цінності людини. Другою проблемою, на мій погляд, є суб'єктивність трактування поняття «толерантність». Зараз нетерпимість має пряме відношення до політики і розглядається як загроза миру і безпеці. Тому правозахисники виступають з позиції трактування толерантності, перш за все, як подолання всіх форм расизму і расової дискримінації. Одночасно визнання толерантності в більш широкому сенсі є умовою ефективної боротьби з расизмом, оскільки цивільні, політичні та економічні права людини тісно пов'язані з соціальними і культурними правами. У більш широкому сенсі – як терпимість і повага до всього «іншості» – розуміють толерантність прихильники соціокультурного підходу. Вони пов'язують толерантність з необхідністю просвіти суспільства, виховання терпимості й поваги, знищення психологічних бар'єрів, що сприяють виникненню фобій. Третью, і на мою думку, найбільш суттєвою проблемою є упередження і стереотипи, які нав'язувались і продовжують закладатися у нашу архетипну свідомість за допомогою реклами, засобів масової інформації, особистої думки окремих людей тощо. В Україні спостерігається збільшення проявів ксенофобії – етнічної, політичної, релігійної. Причини відповідних тенденцій полягають в зростанні соціальних та економічних проблем у суспільстві, неефективній політиці профілактики відповідних явищ у молодіжному середовищі. Знання про толерантність допомагає переконати кожного в доцільності його рішень і включає усвідомлення наслідків учинків, розуміння меж толерантності, а також інформацію про можливі й необхідні альтернативні дії. Однак самі лише знання не є достатньо потужним стимулом до прояву толерантної поведінки в конфліктних ситуаціях. Із цієї метою необхідно розвивати певні здібності, які посилюють схильність індивіда до толерантного ставлення та здійснення відповідних дій. Отже, незалежно від того, в якій саме державі ми перебуваємо, незалежно від політики цієї держави, незалежно від настроїв оточуючого середовища, кожен має вирішити для себе сам, чи житиме він за беззмисливими твердженнями, чи за принципом справедливості, рівності права, визнання за іншими їх досягнень і звертаючи увагу на вчинки людини, а не на її національність чи зовнішні відмінності.